

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social
Research Cilt: 14 Sayı: 78 Temmuz 2021 & Volume: 14 Issue: 78 July 2021
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE MEMNUNİYET ALGISININ DİNAMİKLERİ: BOZOK ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

DYNAMICS OF SATISFACTION PERCEPTION IN UNIVERSITY STUDENTS: A RESEARCH ON BOZOK UNIVERSITY FACULTY OF DIVINITY STUDENTS

Selahattin YAKUT*

Öz

Memnuniyet, ülkelerin beyin gücünü temsil eden üst düzey eğitim kurumları olarak üniversitelerde kalite ve başarı konusunda bir gösterge niteliğindedir. Bu bakımdan üniversite öğrencilerine yönelik yapılan memnuniyet ölçümleri, üniversitelerin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyebilmeleri için veri sunması açısından önemlidir. Bu veriler, üniversitelerin hizmet kalitesini artırma enstrümanları olarak değerlendirilebileceğimiz üniversitenin eğitsel, sosyal, kültürel ve sportif şartlarını iyileştirmesi, akademik başarı düzeyi yüksek öğrencileri ve daha donanımlı akademisyenleri çekebilmesi için önemli bir kriter olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra memnuniyet, bireylerin potansiyellerinin açığa çıkmasında tetikleyici rol oynayabilen ve öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri açısından da psikolojik derinliği bulunan bir konudur. Öneme binaen Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 17.02.2021 tarih E- 7027 sayılı kararıyla etik ilkelere uygunluğu onaylanan araştırmamızın temel amacı Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin üniversite memnuniyet düzeylerinin ve memnuniyet algılarına etki eden faktörlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Kişisel Bilgi Formu ile Şimşek, İslim ve Öztürk (2019) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrenci Memnuniyet Ölçeği" kullanılan araştırmamıza google form linki üzerinden 290 (%75,1) Kız 96 (%24,9) olmak üzere toplam 386 öğrenci katılmıştır. Cinsiyet, sınıf, öğretim türü, ekonomik durum, memleketin bulunduğu coğrafi bölge, anne-baba eğitim düzeyi, fakülte tercih sırası ve sübjektif dindarlık algısı değişkenlerinin memnuniyet ölçeğinin Sosyal Ve Kültürel Faaliyetlerden Memnuniyet, Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetiminden Memnuniyet, Eğitim Öğretimin İzlenmesi, Değerlendirilmesi Ve Kalite Yönetiminden Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Süreç Ve Uygulamalarından Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Tasarımından Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Ortam Ve Kaynaklarından Memnuniyet olmak üzere altı faktörü üzerindeki etkilerine dair veriler SPSS programında parametrik testlerden t-testi, Pearson korelasyon, Anova ve post hoc anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilerek değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrenci genel memnuniyetinin orta düzeyde olduğu, en yüksek memnuniyet ortalamasına Eğitim Öğretimin Süreç Ve Uygulamalarından Memnuniyet faktörünün ulaştığı; sınıf, ekonomik durum, coğrafi bölge ve sübjektif dindarlık değişkenlerinin memnuniyet üzerinde anlamlı fark oluşturduğu; faktörler arası ve genel memnuniyet ile faktörler arası pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, İlahiyat Fakültesi, Öğrenci Memnuniyeti.

Abstract

Satisfaction is an indicator of quality and success in universities as high-level educational institutions representing the brain power of countries. In this respect, satisfaction measurements for university students are important in terms of providing data for universities to identify their strengths and weaknesses. These data come to the fore as an important criterion for improving the educational, social, cultural and sports conditions of the university, which we can consider as the instruments to increase the service quality of universities, and to attract students with high academic success and better equipped academicians. In addition, satisfaction is an issue that can play a triggering role in revealing the potential of individuals and has a psychological depth in terms of students' ability to continue their multidimensional development in a healthy way. The main purpose of our study, which was approved by the Bozok University Ethics Committee's decision numbered E-7027 on 17.02.2021, is to examine the university satisfaction levels and the factors affecting the satisfaction perceptions of Bozok University Faculty of Theology students in terms of various variables. A total of 386 students, 290 (75.1%) female and 96 (24.9%), participated in our research using the Personal Information Form and the "University Student Satisfaction Scale" developed by Şimşek, İslim and Öztürk (2019). Satisfaction with Social and Cultural Activities, Satisfaction with the Management of Research and Development Activities, Monitoring, Evaluation and Quality of Educational Education Data on the effects of the six factors: Satisfaction with Management, Satisfaction with the Process and Applications of Education, Satisfaction with the Design of Education, Satisfaction with the Environment and Resources of Educational Instruction T-test, Pearson correlation, Anova and post hoc significance level of the parametric tests in the SPSS program $p < 0.05$ accepted and the following results have been achieved: It is stated that student overall satisfaction is at a medium level, and that the satisfaction factor reaches the highest average of satisfaction with the Process and Applications of Education; that the variables of class, economic status, geographical region and subjective religiosity make a significant difference on satisfaction; It was determined that there is a positive correlation between factors, general satisfaction and factors. Keywords: Psychology of Religion, Faculty of Theology, Student Satisfaction.

Keywords: Psychology of Religion, Faculty of Theology, Student Satisfaction.

* Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Psikolojisi ABD, Türkiye, e-posta: selahattin.yakut@yobu.edu.tr

1. GİRİŞ

Memnuniyet, genellikle fiziksel ortam, sosyal ve bireysel faktörlerin temel kriterler olarak ön plana çıkarıldığı ancak bununla birlikte psikolojik iyi oluş ve genel yaşam doyumuyla ilgili algısal değerlendirmeyi de ifade eden psikolojik derinlikli bir kavramdır (Oliver, 1999; Randolph vd., 2010). Bu bağlamda üniversite memnuniyetini de, öğrencilerin üniversiteye yönelik geliştirdiği tutum ve duyguları ifade eden ve onların motivasyon, başarı, kuruma bağlılık, hayat kalitesi ile ilişkilendirebileceğimiz bir kavram (Şahin vd., 2011) olarak anlamlandırabiliriz. Bu doğrultuda üniversiteye yönelik memnuniyet algısını oluşturan etkenler olarak öğrencilerin bireysel özellikleri ile üniversite koşullarını dile getirmek mümkündür. Cinsiyet, yaş, ekonomik durum, gelişim dönemi özellikleri, kişilik ve karakter yapısı öğrencilerin kişisel özelliklerini yansıtırken; memnuniyeti belirleyen üniversiteye yönelik etkenler olarak da eğitimdeki fiziksel ve psikolojik koşullar, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler; ulaşım, iletişim ve haberleşme olanakları, araştırma ve geliştirme alt yapısı, bireysel yetenekleri önemseyen kişisel gelişim faaliyetleri, öğrenciler arası ilişkiler, yönetim, öğretim elemanları ve öğrenciler arası bir bütün olarak psikolojik iklim ve koşullar ve de bu faktörlerin öğrencilerin beklentileriyle ne düzeyde örtüştüğü ifade edilebilir (Elliott - Shin, 2002). Üniversite memnuniyet algısını şekillendiren tüm bu bilgiler ışığında üniversite memnuniyetine yönelik ölçümlerin üniversitelerin hizmet kalitesini artırmada ve de öğrencilerin psikososyal durumlarını görmemiz açısından önemli bir veri kaynağı olduğunu dile getirmek mümkündür (İçli - Vural, 2010; Tayyar - Dilşeker, 2012).

Günümüz modern dünyasını bilgi çağı olarak betimlediğimizde, üniversitelerin bu çağa uygun olarak bilgi üretme, ürettiği bilgiyi toplumun refahına evirme ve potansiyellerini daha da geliştirerek kalitesinin sürdürülebilirliğini sağlama (Uzgören - Uzgören, 2007; Elmas, 2012) misyonları önem arz etmektedir. Bu bağlamda üniversite memnuniyeti ile ilişkilendirilen kurumlarda iş performansı (Yavuzer, 2013; Yardibi, 2018), tercih davranışı (Güremen, 2016), hizmet kalitesi ve sadakat (Yıldız - Çizel, 2017), tavsiye etme niyeti (Topsakal - İplik, 2013; Sert - Karacaoğlu, 2018), örgütsel bağlılık (Vural vd., 2012), kariyer hedefi (Gürdoğan - Atabey, 2015), örgütsel adalet algısı (Tan - Çetin, 2011; Kayapalı - Karabey, 2015), güven ve sadakat (Yıldız, 2020) gibi etkenleri hem üniversitelerin cazibe göstergeleri hem de kalite göstergeleri olarak değerlendirmek mümkündür.

Üniversitelere yönelik memnuniyet algısını oluşturan etkenlerden birisi olarak da, üniversitelerin misyonlarına uygun olarak öğrencilere sunduğu bilgi ve araştırma olanakları yanında, öğrencilere üniversite yaşamındaki mutluluklarına katkı sağlayacak insanî ilişkilerin üst düzeyde olduğu ve öğrencilerin bulunmak istediği bir ortam haline getirilmesini (Sarı, 2007) dile getirmek mümkündür. Bu bağlamda memnuniyet ile akademik başarı (Seçilmiş vd., 2012; Delice - Odabaşır, 2014; Korkmaz vd., 2015), duyarlı sevgi, bağlılık ve sosyal güven hissi (Akın vd., 2013; Özbey - Sarıçam, 2019; Güngör - Karagöl, 2020), stres (Demircioğlu vd., 2018), gelecek beklentisi (Ay, 2020), anksiyete (Gülbağcı vd., 2018), kişisel saygı algısı (Yücel - Özevin, 2016), belirsizlik algısı (Bozkurt - Tan, 2020) gibi duygu durumlarıyla üniversite memnuniyet algısı arasında kurulan pozitif ve negatif yönlü ilişkisi, memnuniyetin öğrencilerin moral motivasyon başta olmak üzere psiko-sosyal dünyalarında da önemli bir yerinin olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan öğrencilerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissetmedikleri üniversite ortamlarının potansiyellerin işlevselliği, eğitim sürecindeki verimlilik, moral-motivasyon, psikolojik sağlık gibi konularda yüksek oranda risk oluşturacağı unutulmamalıdır.

Üniversite memnuniyet algısının öğrencilerin tüm psikolojik dünyalarını da şekillendiren önemli bir etken olduğu düşüncesine bağlı olarak özellikle araştırmanın örneklemini oluşturan ilahiyat öğrencilerinin üniversite memnuniyet algılarında yaşanması olası bir problemin, onları bireysel olarak etkilemesi yanında ilerde yüklenecekleri din eğitimciliği sorumluluklarını da etkileyerek sosyal ve toplumsal bir probleme evrileceğini öngörmek de mümkündür. İlahiyat öğrencilerinin üniversite ve fakülte memnuniyetlerine yönelik

(Koç, 2003; Okumuş, 2007; Uçar, 2017; Osmanoğlu - Korkmaz, 2018; Erpay, 2019; Ay, 2020; Yavuz, 2020) tarafından yapılan araştırmalarda, ilahiyat öğrenci memnuniyetinin önemini göstermesi yanında, memnuniyet algısının bireysel, sosyal ve toplumsal etkilerine atıf niteliğindedir. Kaliteli insanın kaliteli eğitimin bir parçası olduğu (Ekinci - Burgaz, 2007) ve kaliteli eğitim içinde öğrencilerin üniversite ile duygusal bağının sağlanmasının gerekliliği (Butt - Rehman, 2010) tezinden hareketle memnuniyet ölçümlerinin sürekli tekrarlanması üniversite memnuniyeti olgusunun dinamikliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir (Tütüncü - Doğan, 2003). Buna ilaveten özellikle değişken olarak subjektif dindarlık algısına da yer verilmesi, öğrencilerin kendi dindarlıkları hakkındaki kararlarının üniversiteye yönelik memnuniyet algılarını ne düzeyde etkilediği sorusuna da cevap bulunmuş olacaktır. Zira dindarlık algısı, dinin insana kazandırdığı evrene, varlığa, hayata yeni bir bakış şablonunun işlerlik kazandığı ve somutlaştığı bir durumu ifade etmektedir. Dindar insanın karşılaşılan problemlere bakışı ve zorlukları anlamlandırma biçimine de referans olarak görülebilecek bir yönü söz konusudur. Ayrıca üst düzey din eğitiminin İlahiyat öğrencilerinin duygu, düşünce, algı boyutlarına olan etkilerinin belirlenmesi açısından da elde edilecek veriler önem arz etmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin üniversite memnuniyet algıları altı faktör üzerinden belirlenmiştir. "Sosyal ve kültürel faaliyetlerden memnuniyet; Araştırma geliştirme faaliyetlerinin yönetiminden memnuniyet, Eğitim öğretimin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kalite yönetiminden memnuniyet; Eğitim öğretimin süreç ve uygulamalarından memnuniyet, Eğitim öğretimin tasarımından memnuniyet, Eğitim öğretimin ortam ve kaynaklarından memnuniyet" olarak bu faktörleri ilahiyat öğrencilerinin; eğitim, araştırma, bilgi edinme, bilgiyi kullanma, kişisel gelişim, meslekî donanım, etkili iletişim, psikolojik iyi oluş gibi her bakımdan gelişimlerini üst düzey etkileme potansiyeline sahip memnuniyet dinamikleri olarak ifade etmek mümkündür. Bu altı faktör ve araştırmanın yapıldığı zaman dilimi araştırma için bir sınırlılık olarak değerlendirilmekte birlikte, elde edilen verilerin alanda yapılacak bu tür çalışmalara katkı sunması beklenmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Yetişmiş insan gücünü ifade eden üniversiteler aynı zamanda hayatın en verimli dönemlerinin de yaşandığı kurum olma özelliğine sahiptir. Üniversite öğrencilerinin etkili bir eğitim ve sağlıklı bir gelişim süreci yaşamalarında etkili unsurlardan birisi, üniversite konusundaki algılarıdır. Algıları oluşturan etken, üniversitelerin sunduğu imkânlardır. Öğrencilerin üniversiteleri konusundaki algıları, üniversite başarısı açısından da önemli görülmektedir. Bu algının belirlenmesi de memnuniyet çalışmalarıyla mümkün olmaktadır. Bu çalışmaların verileri, üniversitelerin güçlü ve zayıf yönlerini görmeleri ve zayıf oldukları hususlarda önlemler alabilmeleri açısından da son derece önemlidir. Dolayısıyla hem öğrencilerin eğitim ve gelişimi hem de üniversitelerin başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip üniversite memnuniyetini İlahiyat Fakültesi öğrencileri örneklemini üzerinde tespit etme amacı taşıyan araştırmamızda şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1-Üniversite memnuniyeti cinsiyete göre değişmekte midir?
- 2- Üniversite memnuniyeti sınıf düzeyine göre değişmekte midir?
- 3-Üniversite memnuniyeti öğretim türüne göre değişmekte midir?
- 4- Üniversite memnuniyeti ekonomik duruma göre değişmekte midir?
- 5- Üniversite memnuniyeti anne eğitim düzeyine göre değişmekte midir?
- 6-Üniversite memnuniyeti baba eğitim düzeyine göre değişmekte midir?
- 7- Üniversite memnuniyeti memleketin bulunduğu coğrafi bölgeye göre değişmekte midir?
- 8- Üniversite memnuniyeti fakülte tercih sırasına göre değişmekte midir?
- 9- Üniversite memnuniyeti subjektif dindarlık algısına göre değişmekte midir?
- 10-Memnuniyet ölçeği faktörleri arası korelasyon var mıdır?
- 11- Memnuniyet Ölçeği ve ölçeğin faktörleri ortalaması nedir?
- 12- Memnuniyet Ölçeğinin madde ortalamaları nedir?

3. YÖNTEM

Araştırma Google form linki üzerinden 2020-2021 güz döneminde Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin üniversite memnuniyetini ölçme amacı taşıyan tarama modeli bir çalışmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni üniversite memnuniyeti; bağımsız değişkenleri ise “cinsiyet, sınıf, öğretim türü, ekonomik durum, memleketin bulunduğu coğrafi bölge, anne-baba eğitim düzeyi, fakülte tercih sırası” olarak belirlenmiştir.

4. ARAŞTIRMA GRUBUNUN ÖZELLİKLERİ

386 üniversite öğrencisinden oluşan örneklemin yüzdelik dağılımları şu şekildedir:

Tablo 1: Cinsiyete Göre Dağılım.

Cinsiyet	Frekans	%
Kızlar	290	75,1
Erkekler	96	24,9
Toplam	386	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Sınıf Düzeyine Göre Dağılım.

Sınıf	Frekans	%
Hazırlık	54	14,0
1. Sınıf	57	14,8
2. Sınıf	54	14,0
3. Sınıf	135	35,0
4. Sınıf	86	22,3
Toplam	386	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya 3. Sınıf öğrencilerinin daha fazla sayıda katılım gösterdikleri görülmektedir.

Tablo 3: Öğretim Türüne Göre Dağılım.

Öğretim Türü	Frekans	%
1. Öğretim	239	61,9
2. Öğretim	147	38,1
Toplam	386	100,0

Tablo 3 incelendiğinde öğretim türüne göre araştırmaya 1. Öğretim öğrencilerinin katılımının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Ekonomik Duruma Göre Dağılım.

Ekonomik Durum	Frekans	%
Çok Düşük	15	3,9
Düşük	80	20,7
Orta Düzey	233	60,4

İyi	54	14,0
Çok İyi	4	1,0
Toplam	386	100,0

Tablo 4'e bakıldığında ekonomik durumunu orta düzeyde olarak ifade eden katılımcıların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Memleketin Bulunduğu Coğrafi Bölgeye Göre Dağılım.

Coğrafi Bölge	Frekans	%
Doğu Anadolu	32	8,3
İç Anadolu	262	67,9
Karadeniz	12	3,1
Akdeniz	42	10,9
Ege	6	1,6
Marmara	5	1,3
Güneydoğu Anadolu	27	6,9
Toplam	386	100,0

Tablo 5 incelendiğinde en fazla katılım sayısına memleketi İç Anadolu Bölgesi'nde olan katılımcıların ulaştığı görülmektedir.

Tablo 6: Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım.

Anne Eğitim Durumu	Frekans	%
İlkokul	307	79,5
Ortaokul	40	10,4
Lise	31	8,0
Üniversite	8	2,1
Lisansüstü	-	-
Toplam	386	100,0

Tablo 6 incelendiğinde anne eğitim düzeyi ilkokul olan katılımcıların sayısının fazla olduğu görülmektedir. Katılımcılardan annesi üniversite mezunu bulunmamaktadır.

Tablo 7: Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım.

Baba Eğitim Durumu	Frekans	%
İlkokul	195	50,5
Ortaokul	61	15,8
Lise	77	19,9
Üniversite	51	13,2
Lisansüstü	2	,5
Toplam	386	100,0

Tablo 7 incelendiğinde baba eğitim düzeyi lise olanların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Fakülte Tercih Durumuna Göre Dağılım.

İlahiyat Tercih Durumu	Frekans	%
1. Tercih	176	45,6
2. Tercih	36	9,3
3. Tercih	25	6,5
4. Tercih	17	4,4
5. Tercih	23	6,0
İlk Beş Tercih Dışında	109	28,2
Toplam	386	100.0

Tablo 8'e bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun fakülteyi ilk sırada tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 9: Subjektif Dindarlık Algısına Göre Dağılım.

Subjektif Dindarlık Algısı	Frekans	%
Dindar Değilim	28	7.3
Orta Düzey Dindarım	268	69.40
Çok Dindarım	90	23.3
Toplam	386	100.0

Tablo 9'a bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun kendilerini orta düzey dindar olarak ifade ettikleri görülmektedir.

5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri örnekleme uygulanan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Üniversite Öğrenci Memnuniyet Ölçeği"nden elde edilmiştir.

5.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu form kullanılarak katılımcıların demografik özellikleri "cinsiyet, sınıf, öğretim türü, ekonomik durum, anne-baba eğitim düzeyi, memleketin bulunduğu coğrafi bölge, fakülte tercih durumu" ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

5.2. Memnuniyet Ölçeği

Araştırmamızda Şimşek, İslim ve Öztürk (2019) tarafından 2016-2017 akademik yılı bahar döneminde Ahi Evran Üniversitesine devam eden toplam 2083 öğrenci katılımıyla geliştirdikleri "Üniversite Öğrenci Memnuniyet Ölçeği" kullanılmıştır. Sosyal Ve Kültürel Faaliyetlerden Memnuniyet, Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetiminden Memnuniyet, Eğitim Öğretimin İzlenmesi, Değerlendirilmesi Ve Kalite Yönetiminden Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Süreç Ve Uygulamalarından Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Tasarımından Memnuniyet, Eğitim Öğretimin Ortam Ve Kaynaklarından Memnuniyet olmak üzere ortaya çıkan altı faktör toplam varyansın %62.01'ini karşıladığı ve ölçeğin tüm faktörlerinin Cronbach alfa değeri .70'den yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tarafımızca ölçek ve faktörleri için yapılan güvenilirlik testinde de değerlerin .88 - .92 aralığında olduğu görülmüştür (Tablo 9). Ölçek 45 maddeden oluşmaktadır ve ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Beşli likert tipi ölçekten alınabilecek en düşük puan 45, en yüksek puan 225'dir. Puanın yüksekliği, yüksek düzey memnuniyeti göstermektedir.

Tablo 9: Cronbach's Alpha Güvenilirlik.

Genel Ortalama	,882
A_Faktör	,905
B_Faktör	,916
C_Faktör	,902
D_Faktör	,895
E_Faktör	,896
F_Faktör	,920

6. İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Verilerin analizinde SPSS 22.0 programın kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım durumu skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri esas alınmış ve değerlendirme sonucunda “Memnuniyet Ölçeği”nin skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) verilerinin normal dağılım (-2 / +2) (George - Mallery, 2010) aralığında olduğu tespitinden hareketle parametrik testlerden t testi, anova, pearson korelasyon analiz işlemleri anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilerek uygulanmıştır. İlâveten tanımlayıcı istatistiklerden standart sapma, aritmetik ortalama ve frekans analizi kullanılmıştır.

Tablo 10: Normal dağılım değerlendirme sonuçları.

	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Memnuniyet Ölçeği	-,313	,669

7. BULGULAR

Bölümde katılımcılara uygulanan “Memnuniyet” ölçeğinden elde edilen verilerle ilgili istatistiksel işlemlere ve bu işlemler sonucu tespit edilen bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

1. Araştırmanın birinci sorusu “Üniversite memnuniyeti cinsiyete göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 11: Cinsiyet t Testi.

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		t	P
					Alt sınır	Üst sınır		
Kız	290	2,8490	,57440	,03373	-,20543	,05402	1,147	,252
Erkek	96	2,9247	,51523	,05259	-,19898	,04757		

Tablo 11'e bakıldığında cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin üniversite memnuniyet puanlarının kız öğrencilerden yüksek olduğu ancak oluşan farkın istatistiksel açıdan ($t(1,147; p=0.252; p > 0.05)$) anlamlı olmadığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile erkek öğrencilerin üniversiteden memnuniyet düzeyleri yüksektir ancak oluşan fark istatistiksel bakımdan anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır.

2. Araştırmanın ikinci sorusu “Üniversite memnuniyeti sınıf düzeyine göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 12: Sınıf Düzeyi Anova.

Sınıf	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
Hazırlık	54	29,029	,36800	,05008	28,025	30,033	7,004	,000
1. Sınıf	57	25,986	,63321	,08387	24,306	27,666		
2. Sınıf	54	27,974	,62570	,08515	26,266	29,682		
3. Sınıf	135	30,304	,50413	,04339	29,445	31,162		
4. Sınıf	86	28,134	,57662	,06218	26,898	29,370		
Toplam	386	28,678	,56058	,02853	28,117	29,239		

Tablo 12’ye bakıldığında sınıf değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına 3. Sınıf öğrencilerinin sahip olduğu ve oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu ($f(7,004; p=0.000; p<0,05)$) görülmektedir.

3. Araştırmanın üçüncü sorusu “Üniversite memnuniyeti öğretim türüne göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 13: Öğretim Türü t Testi.

Öğretim türü	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		t	P
					Alt sınır	Üst sınır		
1. Öğretim	239	2,8682	,52300	,03383	-,11481	,11655	,015	,988
2. Öğretim	147	2,8673	,61869	,05103	-,11967	,12141		

Tablo 13’e bakıldığında öğretim türü değişkenine göre 1. Öğretim öğrencilerin üniversite memnuniyet puanlarının 2. öğretim öğrencilerden yüksek olduğu ancak oluşan farkın istatistiksel açıdan ($t(,015; p=0.988; p>0.05)$) anlamlı olmadığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile 1. öğretim öğrencilerinin üniversiteden memnuniyet düzeyleri yüksektir ancak oluşan fark istatistiksel bakımdan anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır.

4. Araştırmanın dördüncü sorusu “Üniversite memnuniyeti ekonomik duruma göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 14: Ekonomik Durum Anova.

Ekonomik Durum	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
Çok düşük	15	2,6832	,69016	,17820	2,3010	3,0654	3.935	.004
Düşük	80	2,6719	,58702	,06563	2,5412	2,8025		

Orta düzey	233	2,9299	,55341	,03626	2,8585	3,0013
İyi	54	2,9440	,45013	,06125	2,8212	3,0669
Çok iyi	4	2,8352	,40883	,20441	2,1847	3,4857
Total	386	2,8678	,56058	,02853	2,8117	2,9239

Tablo 14'e bakıldığında ekonomik durum değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sahip olduğu ve oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaştığı (f (3.935; p=,004; p<0.05) görülmektedir.

5. Araştırmanın beşinci sorusu "Üniversite memnuniyeti anne eğitim düzeyine göre değişmekte midir?" şeklindedir.

Tablo 15: Anne Eğitim Durumu Anova.

Anne Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
İlkokul	307	2,8452	,57020	,03254	2,7811	2,9092	2,199	,088
Ortaokul	40	2,9751	,55831	,08828	2,7965	3,1537		
Lise	31	3,0250	,40343	,07246	2,8770	3,1730		
Üniversite	8	2,5571	,63195	,23885	1,9727	3,1416		
Lisansüstü								
Toplam	386	2,8679	,56130	,02861	2,8117	2,9241		

Tablo 15'e bakıldığında anne eğitim durumu değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına annesi lise mezunu öğrencilerin ulaştığı ancak oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaşmadığı (f (2.199; p=.088; p>0.05) görülmektedir.

6. Araştırmanın altıncı sorusu "Üniversite memnuniyeti baba eğitim düzeyine göre değişmekte midir?" şeklindedir.

Tablo 16: Baba Eğitim Durumu Anova.

Baba Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
İlkokul	195	2,8261	,57346	,04107	2,7451	2,9071	1,898	,110
Ortaokul	61	2,8138	,50878	,06514	2,6835	2,9441		
Lise	77	2,9021	,55202	,06291	2,7768	3,0274		
Üniversite	51	3,0486	,56750	,07947	2,8890	3,2082		
Lisansüstü	2	2,6556	,17285	,12222	1,1026	4,2085		
Toplam	386	2,8678	,56058	,02853	2,8117	2,9239		

Tablo 16'ya bakıldığında baba eğitim durumu değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına babası üniversite mezunu öğrencilerin ulaştığı ancak oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaşmadığı (f (1,898; p=.110; p>0.05) görülmektedir.

7- Araştırmanın yedinci sorusu "Üniversite memnuniyeti memleketin bulunduğu coğrafi bölgeye göre değişmekte midir?" şeklindedir.

Tablo 17: Coğrafi Bölge Anova.

Coğrafi Bölgeler	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
D. Anadolu	32	2,7163	,60059	,10617	2,4997	2,9328	2,259	,037
İç Anadolu	262	2,9215	,53973	,03334	2,8559	2,9872		
Karadeniz	12	2,7444	,57005	,16456	2,3822	3,1066		
Akdeniz	42	2,8502	,53584	,08268	2,6833	3,0172		
Ege	6	2,7400	,54364	,22194	2,1695	3,3105		
Marmara	5	2,2267	,31988	,14305	1,8295	2,6238		
G. Doğu Anadolu	27	2,7560	,68947	,13269	2,4833	3,0288		
Total	386	2,8678	,56058	,02853	2,8117	2,9239		

Tablo 17'ye bakıldığında baba memleketin bulunduğu coğrafi bölge değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına İç Anadolu Bölgesi öğrencilerinin ulaştığı ve oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaştığı (f (2,259; p=.037; p>0.05) görülmektedir.

8- Araştırmanın sekizinci sorusu “Üniversite memnuniyeti fakülte tercih sırasına göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 18: İlahiyat Tercih Durumu Anova.

İlahiyat Tercihi	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
1. tercih	176	2,9505	,55491	,04183	2,8680	3,0331	2,130	,061
2.	36	2,8466	,47497	,07916	2,6859	3,0073		
3.	25	2,6691	,58491	,11698	2,4276	2,9105		
4	17	2,6481	,50515	,12252	2,3884	2,9078		
5	23	2,8768	,55324	,11536	2,6376	3,1161		
İlk 5 tercih dışı	108	2,8173	,58675	,05646	2,7053	2,9292		
Total	385	2,8674	,56123	,02860	2,8111	2,9236		

Tablo 18'e bakıldığında fakülte tercih sırasına göre en yüksek memnuniyet puanına fakülteyi 1. Sırada tercih eden öğrencilerin ulaştığı ancak oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaşmadığı (f (2,130; p=.061; p>0.05) görülmektedir.

9- Araştırmanın dokuzuncu sorusu “Üniversite memnuniyeti subjektif dindarlık algısına göre değişmekte midir?” şeklindedir.

Tablo 19: Subjektif Dindarlık Algısı Anova.

Subjektif Dindarlık	N	Ortalama	Standart sapma	Standart hata	95% Güven Aralığı		F	P
					Alt sınır	Üst sınır		
Dindar Değilim	28	27,311	,60207	,06311	26,001	36,122		
Orta düzey dindarım	268	28,512	,41430	,04521	28,119	32,010	2,842	0.03
Çok Dindarım	90	28,948	,31054	,05537	27,202	30,019		
Total	386	28,678	,54730	,03020	27,714	28,128		

Tablo 19'a bakıldığında subjektif dindarlık algısı değişkenine göre en yüksek memnuniyet puanına dindarlık algısını çok dindar olarak ifade eden öğrencilerin sahip olduğu ve oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyine ulaştığı (f (2.842; p=,03; p<0.05) görülmektedir.

10- Araştırmanın onuncu sorusu “Memnuniyet ölçeği faktörleri arası korelasyon var mıdır? şeklindedir.

Tablo 20: Pearson Korelasyon.

		Genel_Ortalama	A_Faktör	B_Faktör	C_Faktör	D_Faktör	E_Faktör	F_Faktör
Genel_Ortalama	r	1	,820**	,723**	,837**	,867**	,855**	,679**
	P		,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
A_Faktör	r	,820**	1	,590**	,530**	,629**	,572**	,485**
	P	,000		,000	,000	,000	,000	,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
B_Faktör	r	,723**	,590**	1	,515**	,580**	,520**	,348**
	P	,000	,000		,000	,000	,000	,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
C_Faktör	r	,837**	,530**	,515**	1	,690**	,716**	,470**
	P	,000	,000	,000		,000	,000	,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
D_Faktör	r	,867**	,629**	,580**	,690**	1	,758**	,527**
	P	,000	,000	,000	,000		,000	,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
E_Faktör	r	,855**	,572**	,520**	,716**	,758**	1	,565**
	P	,000	,000	,000	,000	,000		,000
	N	386	386	386	386	386	386	386
F_Faktör	r	,679**	,485**	,348**	,470**	,527**	,565**	1
	P	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	N	386	386	386	386	386	386	386

** . İki yıldızlı olanlar 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 20'ye bakıldığında memnuniyet genel puanı ile tüm faktörler arasında ve faktörlerin kendi arasındaki korelasyon olduğu görülmektedir.

11-Araştırmanın on birinci sorusu “Memnuniyet Ölçeği ve ölçeğin faktörleri ortalaması nedir? şeklindedir.

Tablo 21: Memnuniyet Ortalamaları.

Faktörler	N	Ortalama / 5.00
Genel Memnuniyet	386	2,8678
Sosyal Ve Kültürel Faaliyetler Memnuniyet	386	2,6883
Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetiminden Memnuniyet	386	2,5373
Eğitim Öğretimin İzlenmesi, Değerlendirilmesi Ve Kalite Yönetiminden Memnuniyet	386	2,9221
Eğitim Öğretimin Süreç Ve Uygulamalarından Memnuniyet	386	2,9983
Eğitim Öğretimin Tasarımından Memnuniyet	386	3,1108
Eğitim Öğretimin Ortam Ve Kaynaklarından Memnuniyet	386	3,0087

Tablo 21’e bakıldığında üniversite memnuniyet genel ortalamasının beş üzerinden ($x=2.86$) olduğu görülmektedir. Bu ortalama yüzde olarak %57’ye denk gelmektedir. Faktörlerden en yüksek memnuniyet ortalamasına Eğitim Öğretimin Tasarımından Memnuniyet (3.11); en düşük memnuniyet ortalamasına (2.53) ile Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetiminden Memnuniyet’in olduğu görülmektedir.

12- Araştırmanın on ikinci sorusu “Memnuniyet Ölçeğinin madde ortalamaları nedir? şeklindedir.

Tablo 22: Ölçek Maddeleri Ortalamaları ve Std. S.

		N	x	Std. S.
Sosyal Ve Kültürel Faaliyetler Memnuniyeti (1-12)				
1	Üniversitemizde öğrencilerin kullanacağı sosyal ve sportif tesisler yeterlidir	386	2,03	,932
2	Üniversitemizde öğrencilere yönelik kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlenmektedir.	386	2,49	,988
3	Üniversitemizde öğrencilere yönelik sportif etkinlikler düzenlenmektedir	386	2,44	,970
4	Üniversitemiz öğrenci toplulukları yeterli sosyal ve kültürel faaliyetler yapmaktadır.	386	2,27	,886
5	Üniversitemizde bulunan kantinlerin hizmetleri yeterlidir.	386	3,30	1,049
6	Üniversitemizde yeterli düzeyde psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.	386	2,16	,909
7	Üniversitemizde günlük ihtiyaçlarımı karşılayabileceğim hizmetler (banka, kırtasiye, kantin, vb.) bulunmaktadır.	386	3,05	1,180
8	Üniversitemizin mezun izleme sistemi etkin olarak kullanılmaktadır.	386	2,81	,714
9	Üniversitemiz kampüslerinde sunulan güvenlik hizmetleri yeterlidir.	386	2,74	1,114
10	Üniversitemizde ilgi alanıma uygun öğrenci toplulukları bulunmaktadır	386	2,70	1,008
11	Üniversitemizin sunduğu yemekhane hizmetleri yeterlidir	386	3,40	1,072
12	Üniversitemiz, öğrencileri akademik başarıya teşvik etmektedir.	386	2,86	1,095
Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetiminden Memnuniyet (13-17)				
13	Öğrenciler yurt dışı eğitim imkânları konusunda bilgilendirilmektedir.	386	2,09	,918
14	Öğrenciler değişim programları (Erasmus, Farabi, Mevlana, vb.) hakkında bilgilendirilmektedir.	386	2,22	,984
15	Öğrenciler lisansüstü eğitim yapma konusunda teşvik edilmektedir.	386	2,67	1,110
16	Öğrencilerin geliştirdiği araştırma projeleri desteklenmektedir.	386	2,94	,926
17	Öğrenciler araştırma projeleri hazırlama konusunda teşvik edilmektedir.	386	2,76	1,017
Eğitim Öğretimin İzlenmesi, Değerlendirilmesi Ve Kalite Yönetiminden Memnuniyet (18-26)				
18	Sınav duyuruları zamanında yapılmaktadır.	386	3,09	1,167

19	Sınavlar uygun ortam ve koşullarda (öğrenci sayısı, aydınlatma, havalandırma, vb.) yapılmaktadır.	386	3,28	1,049
20	Dönem başında öğrencilere ders geçme kriterleri hakkında bilgilendirme yapılmaktadır.	386	2,86	1,147
21	Sınavlar dersin amaç ve içerikleri ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmaktadır.	386	3,31	1,026
22	Sınav sonuçlarına itirazlar öğretim elemanları tarafından dikkate alınmaktadır	386	2,78	1,142
23	Öğrenciler ile ilgili duyurular zamanında paylaşılır.	386	3,01	1,123
24	Sınav sonuçları zamanında ilan edilmektedir	386	2,98	1,144
25	Üniversitemiz birimleri öğrenci şikâyet ve dileklerine zamanında cevap verir	386	2,46	1,014
26	Kayıtlı olduğum enstitü / fakülte / yüksekokul yönetimi öğrencilerin görüşlerine değer verir.	386	2,53	1,146
Eğitim Öğretimin Süreç Ve Uygulamalarından Memnuniyet (27-33)				
27	Bölümüm tarafından staj süreçleri hakkında gerekli bilgilendirme ve yönlendirme yapılmaktadır.	386	2,78	,864
28	Staj yaptığım kurum mesleğim ile ilgili yeteneklerimin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	386	3,12	,790
29	Öğrenciler öğretim elemanları ile iletişim kurabilmektedir.	386	3,65	1,019
30	Eğitim öğretim ile ilgili konularda idari personel (bölüm sekreteri, öğrenci işleri vb.) gerekli desteği vermektedir.	386	2,72	1,144
31	Üniversitenin genel temizlik hizmetleri yeterlidir.	386	2,95	1,177
32	Öğrenciler dönem başında aldıkları derslerin amaç ve içerikleri hakkında bilgilendirilmektedir.	386	3,11	1,092
33	Mesleki/bireysel gelişimimi destekleyecek eğitim ve etkinlikler sunulmaktadır	386	2,65	1,008
Eğitim Öğretimin Tasarımından Memnuniyet (34-40)				
34	Aldığım seçmeli dersler mesleki/bireysel gelişimim için katkı sağlayacak niteliktedir.	386	3,17	1,074
35	Aldığım zorunlu dersler mesleki/bireysel gelişimim için katkı sağlayacak niteliktedir.	386	3,62	,966
36	Haftalık ders programı dengeli biçimde planlanmaktadır.	386	3,14	1,134
37	Oryantasyon için yeterli düzeyde etkinlik yapılmaktadır.	386	2,60	,923
38	Danışmanım gerekli danışmanlık hizmetini verir.	386	3,23	1,274
39	Haftalık ders programı dönem başlamadan önce duyurulmaktadır.	386	3,78	1,044
40	Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrenci görüşleri dikkate alınmaktadır.	386	2,23	1,084
Eğitim Öğretimin Ortam Ve Kaynaklarından Memnuniyet (41-45)				
41	Kullandığımız derslik / laboratuvarlardaki öğretim materyalleri (projeksiyon cihazı, tahta, deney düzenekleri, vb.) eğitim öğretim için yeterlidir.	386	3,11	1,016
42	Üniversite kütüphanesinin basılı kaynakları eğitim öğretim için yeterlidir.	386	3,20	1,024
43	Üniversite kütüphanesinin elektronik kaynakları eğitim öğretim için yeterlidir.	386	2,92	1,007
44	Kullandığımız derslik/laboratuvarların fiziksel imkânları (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) eğitim öğretim için yeterlidir.	386	3,25	,976
45	Üniversitenin fiziki koşulları engelli bireyler için uygundur.	386	2,56	1,119

Tablo 22'ye bakıldığında ölçek maddeleri arasında en yüksek memnuniyet ortalamasına sahip maddenin ($X = 3.78$) ortalama ile "Haftalık ders programı dönem başlamadan önce duyurulmaktadır" maddesinin; en düşük ortalamaya ise ($x=2.03$) ortalama ile "Üniversitemizde öğrencilerin kullanacağı sosyal ve sportif tesisler yeterlidir" maddesinin olduğu görülmektedir.

8. TARTIŞMA

Araştırmamızda Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin "Sosyal ve kültürel faaliyetler; Araştırma geliştirme faaliyetleri; Eğitim öğretimin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kalite yönetimi; Eğitim öğretimin süreç ve uygulamaları; Eğitim öğretimin tasarımı; Eğitim öğretimin ortam ve kaynakları" olmak üzere altı faktör üzerinden genel üniversite memnuniyetlerini "cinsiyet, sınıf, öğretim türü, ekonomik

durum, anne ve baba eğitim düzeyi, memleketin bulunduğu coğrafi bölge, fakülte tercih durumu” değişkenlerinin oluşturacağı farklar ve de faktörler arası korelasyon incelenmiş olup bulgularla ilgili tartışmalar şu şekildedir:

Araştırmamızda cinsiyet, öğretim türü, anne-baba eğitim düzeyi, fakülte tercih sırası değişkenlerinin üniversite memnuniyetini anlamlı fark oluşturacak düzeyde etkilemedikleri görülmüştür. Sınıf değişkenine göre 3. sınıf öğrencilerinin üniversite memnuniyetlerinin yüksek olduğu ve oluşan farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonucu; üçüncü sınıf düzeyinin ilahiyat eğitiminde bilgi ve tecrübe açısından belirli bir aşamaya gelinen ve önemli kazanımların elde edilmiş olduğu, üniversitenin ilk yıllarındaki barınma, ulaşım, arkadaş edinme, üniversiteye adapte olma gibi problemlerin aşıldığı ve son sınıf öğrencilerine nazaran mezun olup meslek edinme kaygısının daha az hissedildiği ve böylece diğer sınıf düzeylerine oranla problemlerle yüzleşme riskinin daha az olmasıyla temellendirmek mümkündür. Ekonomik durum değişkenine göre ekonomik düzeyin üniversite memnuniyetinde önemli bir belirleyici olduğu görülmektedir. Ekonomik durumunu iyi olarak ifade eden ilahiyat öğrencilerinin üniversiteye yönelik anlamlı şekilde yüksek memnuniyet algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ekonomik durumu; beslenme, barınma, ulaşım, kişisel bakım, kişisel gelişim, sağlık, meslek kaygısı gibi öğrencileri her bakımdan etkileme potansiyeli bulunan ve onların daha sağlıklı bir gelişim sürdürmeleri önündeki en önemli belirleyicilerden birisi olarak değerlendirmek mümkündür. Memleketin bulunduğu coğrafi bölge değişkenine göre İç Anadolu Bölgesi öğrencilerinin üniversite memnuniyet algıları anlamlı şekilde yüksektir. Üniversitenin İç Anadolu Bölgesi şehirlerinden Yozgat’ ta bulunması ve örneklemin coğrafi bölge dağılımında, İç Anadolu Bölgesi katılımının en yüksek orana sahip olması; memleketin eğitim görülen üniversiteye uzaklığının ya da yakınlığının öğrencilerin memnuniyet algıları üzerinde baskın olarak kendini hissettirdiği şeklinde değerlendirilebilir. Bu bağlamda memleketin uzaklığına bağlı olarak aileden uzaklaşmanın beraberinde getirdiği özlem, hasret gibi duygusal kırılmaların yaşanması, aile desteğinin ve ailenin verdiği güven duygusunun daha az hissedilmesi; beslenme ve barınma gibi ihtiyaçların karşılanmasında zorluk ve kültürel farklılıklardan kaynaklanabilecek problemlerin öğrencilerin üniversite memnuniyetini negatif yönlü etkilediğini ifade etmek mümkündür. Subjektif dindarlık algısına göre kendisini çok dindar olarak ifade eden öğrencilerin üniversite memnuniyet düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç dindarlığın memnuniyet algısı üzerinde önemli bir belirleyici olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmamızda öğrencilerin üniversite memnuniyet algılarının belirlendiği “Sosyal ve kültürel faaliyetlerden memnuniyet; Araştırma geliştirme faaliyetlerinin yönetiminden memnuniyet, Eğitim öğretimin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kalite yönetiminden memnuniyet; Eğitim öğretimin süreç ve uygulamalarından memnuniyet, Eğitim öğretimin tasarımından memnuniyet, Eğitim öğretimin ortam ve kaynaklarından memnuniyet” olarak altı faktör arasında pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Bu durum üniversitenin eğitim, öğretim, fiziki şartlar, araştırma geliştirme olanakları, eğitim kadrosu, üniversite atmosferi gibi tüm unsurların birbirlerini ne düzeyde etkilediklerine ve böylece üniversite memnuniyetinin belirlenmesindeki önemlerine atıf niteliğindedir. Faktörler içerisinde “Aldığım seçmeli dersler mesleki/bireysel gelişimim için katkı sağlayacak niteliktedir; Aldığım zorunlu dersler mesleki/bireysel gelişimim için katkı sağlayacak niteliktedir; Haftalık ders programı dengeli biçimde planlanmaktadır; Oryantasyon için yeterli düzeyde etkinlik yapılmaktadır; Danışmanım gerekli danışmanlık hizmetini verir; Haftalık ders programı dönem başlamadan önce duyurulmaktadır; Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrenci görüşleri dikkate alınmaktadır” şeklinde daha çok fakültenin işleyişiyle ilgili maddeleri içeren” Eğitim öğretimin tasarımından memnuniyet” faktörünün en yüksek ortalamaya sahip olduğu ($x=3,1108$) görülmektedir. Genel memnuniyet ortalamasının beş üzerinden ($x=2,8678$) olduğu düşünüldüğünde İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin fakülte memnuniyet algılarının üniversitenin diğer unsurlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ölçek maddeleri içerisinde “Öğrenciler yurt dışı eğitim imkânları konusunda bilgilendirilmektedir” maddesi ise

($x=2,09$) olarak en düşük ortalamaya sahiptir. Bu sonuç öğrencilerin yurt dışı eğitim imkânlarına olan ilgilerine ve konuyla ilgili daha çok desteğe ihtiyaç duyduklarına bir göndermedir.

9. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite yılları eğitim sürecinin en dinamik yılları olarak değerlendirilebilir. Bu yılları öğrencinin ailesinden ayrılarak farklı şehirlerde kendi problemlerini çözme becerisi kazandığı, mesleğine yönelik uzmanlaşma süreci yaşadığı, toplumda saygınlık ve daha üst düzey statü kazandığı, farklı kültürlerle etkileşim yaşadığı, aile kurmaya yönelik kararların daha sıklıkla alındığı, bilgi ve deneyim açısından daha üst düzey kazanımların elde edildiği yıllar olarak dile getirmek mümkündür. Ayrıca bu yıllar öğrencilerin psikososyal yapısının şekillenmesinde de belirleyici bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin özellikle kendini huzurlu hissettiği bir üniversite ortamında gelişim sürecini daha sağlıklı şekilde sürdürmesi, potansiyellerini daha da geliştirmesi, üst düzey iletişim becerileri kazanması, problemleriyle yüzleşmede ve mücadelede daha güçlü olması beklenir. Ancak bu yıllarda yaşanması muhtemel bir problemin de öğrencinin beden ve ruh sağlığı başta olmak üzere sosyal hayatının her aşamasında da farklı problemleri besleyeceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda konuyla ilgili yapılan araştırmalarda öğrencilerin fizyolojik ve ruhsal yapılarını olumlu / olumsuz yönde etkileyen unsurlardan birisi olarak üniversiteye yönelik memnuniyet algılarının olduğu görülmüştür. Bundan dolayı üniversite memnuniyet ölçümlerinin yapılması ve elde edilen verilerin, üniversitenin güçlü ve zayıf yönlerini tespit ederek kendini geliştirmesine katkı sunması yanında öğrencilerin psikososyal yapılarının belirlenerek öğrencilere kendilerini mutlu ve huzurlu hissedecekleri üniversite atmosferinin oluşturulmasına da katkı niteliğindedir. İnsan organizmasının her boyutunun birbirleriyle etkileşim içinde bütünlük arz ettiği düşünüldüğünde, üniversite atmosferi bağlamında sosyal, psikolojik, mental vb. gelişimin aynı zamanda öğrencilerin dinî gelişimlerini de etkileme potansiyeli unutulmamalıdır. Zira sağlıklı bir din ve dindarlık anlayışına sahip olunmadığında karşılaşılan zorlukların ve sıkıntıların temel kaynağı olarak Yaraticı'yı görme duygusu ön plana çıkabilir. Bu bağlamda araştırma her ne kadar yüksek dinî eğitim alan İlahiyat öğrencileri üzerinde yapılmış olsa da her öğrencinin duygu, düşünce, anlayış vb. düzeylerinin aynı olmayacağı gerçekliğinden hareketle dine ve Yaraticı'ya yükledikleri anlamın da en azından nüans olarak farklılık arz edeceği doğal bir durumdur. Bu nüans farklılıkları bile öğrencilerin varlığa, hayata, olaylara bakışlarını da etkileyecektir.

Tüm bu bilgiler bağlamında Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin üniversite memnuniyet düzeylerinin ve memnuniyet algılarına etki eden faktörlerin çeşitli değişkenler açısından inceleme amacı taşıyan araştırmamızda google form linki üzerinden Kişisel Bilgi Formu ile Şimşek, İslim ve Öztürk (2019) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrenci Memnuniyet Ölçeği" kullanılan araştırmamıza 290 (%75,1) Kız 96 (%24,9) olmak üzere toplam 386 öğrenci katılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında parametrik testlerden t-testi, Pearson korelasyon, Anova ve post hoc anlamlılık düzeyi $p<0,05$ kabul edilerek değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğrencilerin üniversiteye yönelik genel memnuniyeti orta düzeydedir.

2. En yüksek memnuniyet ortalamasına eğitim öğretimin tasarımından memnuniyet faktörü ulaşmıştır.

3. Sınıf değişkenine göre üçüncü sınıflar lehine; ekonomik durum değişkenine göre ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine; coğrafi bölge değişkenine göre memleketi İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan öğrenciler lehine ve subjektif dindarlık algısına göre kendisini çok dindar olarak ifade eden öğrenciler lehine üniversite memnuniyeti anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.

4. Cinsiyet, öğretim türü, anne-baba eğitim düzeyi ve fakülte tercih sırası değişkenlerinin üniversite memnuniyetine olan etkileri anlamlı bulunmamıştır.

5. Ölçeğin “Sosyal ve kültürel faaliyetlerden memnuniyet; Araştırma geliştirme faaliyetlerinin yönetiminden memnuniyet, Eğitim öğretimin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kalite yönetiminden memnuniyet; Eğitim öğretimin süreç ve uygulamalarından memnuniyet, Eğitim öğretimin tasarımından memnuniyet, Eğitim öğretimin ortam ve kaynaklarından memnuniyet” olan faktörleri arası ve genel memnuniyet ile faktörler arası pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamız; kullanılan ölçek ve maddeleri, zamanı ve örnekleme bakımından sınırlılıklar taşısa da elde edilen verilerin alana katkı sunması beklenmektedir.

Öneriler

Araştırma verileri doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1.Memnuniyet ölçümleriyle elde edilen verilerin üniversiteye ve öğrencilere olan katkıları göz önünde bulundurularak ölçümlerin sık sık yapılması.

2.Memnuniyet üzerinde sınıf değişkeninin önemine binaen sınıf düzeyinin yükselmesi doğrultusunda memnuniyetinde arttığı göz önünde bulundurularak her sınıf düzeyine özgü problemlerin tespit edilerek çözüme kavuşturulması için gerekli çalışmaların yapılması.

3.Ekonomik düzeyin memnuniyet üzerindeki etkisine istinaden öğrencilerin maddi olarak yeterli düzeyde desteklenmeleri

4. Subjektif dindarlık algısının memnuniyet üzerindeki etkisi bağlamında sağlıklı bir din ve dindarlık algısının oluşturulmasına yönelik bilimsel verilerle de destekli çalışmalar yapılmalıdır.

5.Üniversiteye yakın yerlerde ikamet etmenin öğrenciye sağladığı çeşitli katkılardan dolayı şehirlerdeki üniversiteleşmeye önem verilmesi.

Kaynakça

- Akın, Ahmet vd. (2013). Sosyal Güvende Hissetme Ve Memnuniyet Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 34-40.
- Ay, Mustafa Fatih (2020). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Memnuniyet Düzeyleri İle Gelecek Beklentileri Arasındaki İlişki. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 20(2), 743-758.
- Bozkurt, İbrahim ve Tan, Ahmet (2020). Hastaların Belirsizlik Algısının Memnuniyet Ve Sadakatle İlişkisi Ve Hizmetin Şekli Ve Hastane Türüne Göre Karşılaştırılması (Gaziantep Örneği). *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(1), 1-14.
- Butt, Babar Zaheer and Rehman, Kashif Ur (2010). A Study Examining The Students' Satisfaction İn Higher Education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 5446-5450.
- Delice, Murat ve Odabaşır, Mehmet (2014). Polis Öğrencilerinin Dersler Ve Öğretmenlerden Memnuniyet Düzeyleri: Memnuniyet Akademik Başarıyı Etkiliyor Mu?. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 549-571.
- Demircioğlu, Gamze vd. (2018). Hastane Ve Özel Eğitim Ortamında Fizyoterapi Hizmeti Alan Serebral Palsi'li Çocukların Ailelerinin Beklentileri, Stres Ve Memnuniyet Düzeylerinin Araştırılması. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 288- 294.
- Ekinci, C. Ergin ve Burgaz, Berrin (2007). Hacettepe Üniversite Öğrencilerinin Bazı Akademik Hizmetlere İlişkin Beklenti Ve Memnuniyet Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 120-134.
- Elliott, Kevin M. and Shin, Dooyoung (2002). Student Satisfaction: An Alternative Approach To Assessing This İmportant Concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 24(2), 197- 209.
- Elmas, Muzaffer (2012). Bologna Süreci: Uygulama Veya Uygulayamama". *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(3), 137-141.
- Ercan, İlyas (2019). Öğrencilerin İlahiyat Fakültesine Yönelik Görüşleri. *Amasya İlahiyat Dergisi* 13, 423-473.
- George, Darren ve Mallery, Paul (2010). *SPSS For Windows Step By Step: A Simple Guide And Reference 17.0 Update (10th Edition)*. Boston: Pearson.
- Gülbağcı, Abdullah vd. (2018). Acil Servise Başvuran Onkolojik Hastaların Yakınlarının Memnuniyet Ve Anksiyete Düzeylerine Dair Bir İnceleme. *Journal of Anatolian Medical Research*, 3(3), 43-54.
- Güngör, Ali ve Karagöl, Cüneyt (2020). Üçüncü Basamak Çocuk Hastanesine Başvuran Ebeveynlerin Memnuniyet, Bağlılık Ve Güven Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Ortadoğu Tıp Dergisi*, 12(1), 40-44.
- Gürdoğan, Arzu ve Atabey, Selma (2015). Öğrencilerin Meslek Stajından Memnuniyet Düzeylerinin Kariyer Hedeflerine Etkisi. *Ekonomi ve*

Yönetim Araştırmaları Dergisi , 4(1), 91-113.

Güremen, Lale (2016). Konut Ve Yerleşim Alanı Kullanıcı Algısının Memnuniyet Ve Tercih Davranışına Etkisi Üzerine Bir Araştırmada Amasya Örneği. *Technological Applied Sciences*, 11(2), 24-64.

İçli, Gülnur E. ve Vural, Beste Burcu (2010). Toplam Kalite Yönetimi Ve Uygulamaları Çerçevesinde Kırklareli Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Öğrenci Memnuniyeti Araştırması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 335-349.

Kayapalı, Seda ve Karabey, Canan Nur (2015). Örgütsel Adalet Algısının Performans Değerlendirme Sisteminden Duyulan Memnuniyet Üzerine Etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 40-58.

Koç, Ahmet (2003). İlahiyat Fakültesi (İlahiyat Lisans Programı) Öğrencilerinin Sorunları Ve Beklentileri. *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 25-64.

Korkmaz, Özgen vd. (2015). Öğrencilerin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Ve Memnuniyet Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 219-241.

Okumuş, Ejder (2007). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri -Dicle Üniversitesi Örneği, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(13), 59-94.

Oliver, Richard L. (1999). Whence Consumer Loyalty?. *Journal of Marketing*, 63, 33-44.

Osmanoğlu, Cemil ve Korkmaz, Mehmet (2018). Öğrencilerine Göre İdeal İlahiyat Fakültesi Öğrencisinin Nitelikleri Ve Bunun İlahiyat Eğitimiyle İlişkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16, 119-178.

Özbey, Adnan ve Sarıçam, Hakan (2019). Üstün Yetenekli Öğrenciler İle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerde Duyarlı Sevgi, Sosyal Güven Ve Memnuniyet. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(16), 142-152.

Randolph, Justus J. Vd. (2010). Predictors Of Dutch And Finnish Children's Satisfaction With Schooling. *Journal of Happiness Studies*, 11(2), 193-204.

Sarı, Mediha (2007). *Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük Ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi.

Seçilmiş, Cihan vd. (2012). Türk Dünyasından Gelen Öğrencilerin Memnuniyet Algılarıyla Akademik Başarı İlişkisi: Turizm Öğrencileri Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(195), 118-130.

Sert, Ayşe Nevin ve Karacaoğlu, Sıla (2018). Müzelerdeki Hizmet Kalitesinin Memnuniyet Algısı Ve Tavsiye Etme Niyeti Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 103-122.

Şahin, İdris vd. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri, Üniversite Öğreniminden Beklentileri Ve Memnuniyet Durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(3), 429-452.

Şimşek, Hüseyin vd. (2019). Yükseköğretimde Kalite Arayışında Bir Gösterge Olarak Öğrenci Memnuniyeti: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 380-395.

Tan, Özge ve Çetin, Canan (2011). Performans Değerlendirme Sistemine İlişkin Örgütsel Adalet Algısının Sistemden Duyulan Memnuniyet Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Öneri Dergisi*, 9(35), 1-13.

Tayyar, Nezh ve Dilşeker, Feryal (2012). Devlet Ve Vakıf Üniversitelerinde Hizmet Kalitesi Ve İmajın Öğrenci Memnuniyetine Etkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 184-203.

Topsakal, Yunus ve İplik, Fatma Nur (2013). Üniversite Öğrencilerinin Kalite Algıları İle Memnuniyet Ve Tavsiye Etme Düzeyleri Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 82-94.

Tütüncü, Özkan ve Doğan, Özlem İ. (2003). Müşteri Tatmini Kapsamında Öğrenci Memnuniyetinin Ölçülmesi Ve Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(4), 130-151.

Uçar, Recep (2017). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Profili, Akademik Eğilimleri Ve Aldıkları Eğitime İlişkin Memnuniyet Algıları (İnönü Üniversitesi Örneği). *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(2), 97-170.

Uzgören, Nevin ve Uzgören, Ergin (2007). Dumlupınar Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetini Etkileyen Bireysel Özelliklerin İstatistiksel Analizi-Hipotez Testi, Ki-Kare Testi Ve Doğrusal Olasılık Modeli. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 173-193.

Vural, Fisun vd. (2012). Sağlık Çalışanlarında Memnuniyet, Kurumda Kalma Ve Örgütsel Bağlılığa Etki Eden Faktörler. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 137-144.

Yardibi, Nursel (2018). Öğretmenlerin Yöneticilerden Memnuniyet Düzeylerinin İş Performanslarına Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 426- 435.

Yavuz, Sefer (2020). İlahiyat Fakültesi Hazırlık Programı Memnuniyet Ölçeği Geliştirme Çalışması. *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 552 - 566.

Yavuzer, Hasan (2013). Din Görevlilerinin Meslekleriyle İlgili Memnuniyet, Beklenti Ve Performansları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Nevşehir Örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 2(1), 64-81.

Yıldız, Bülent (2020). E-Ticaret Lojistik Hizmet Kalitesinin Güven, Memnuniyet Ve Sadakat Üzerindeki Etkisi. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 37-59.

Yıldız, Sercan ve Çizel, Beykan (2017). Web Tabanlı Seyahat Araçlarını Kullanan Akademik Personelin Elektronik Hizmet Kalitesi, Memnuniyet Ve Sadakat İlişkisinin İncelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(1), 33-47.

Yücel, Rahmi ve Özevin, Onur (2016). Meslek Odasından Memnuniyet Ve Mesleki Bağımsızlığın Muhasebe Meslek Mensuplarının Kendi ne Saygı Algıları Üzerindeki Etkileri: Bir Ölçek Önerisi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı , 669-680.